

Vergaderjaar 1992–1993

22 604 (R 1435)

Regels met betrekking tot octrooien (Rijksoctrooiwet 1993)

Nr. 9

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 20 juli 1993

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

Met genoegen nemen wij kennis van de positieve ontvangst van de memorie van antwoord door de leden van de vaste Commissie voor Economische Zaken. Gaarne gaan wij onderstaand in op de nog resterende vragen en opmerkingen van de commissie. Bij de antwoording hebben wij de niet doorlopende nummering van de onderdelen van eindverslag gevolgd.

De leden van de CDA-fractie uitten hun zorg over het mogelijk verlies van technische en juridische deskundigheid bij het bureau na opheffing van de Octrooiraad. Zij vroegen naar de wijze waarop een garantie voor het behoud van deze deskundigheid gegeven kan worden. Zij betrokken bij hun vraag de taken die het bureau ook in de toekomst te vervullen heeft, zoals het verrichten van (nationale) nieuwheidsonderzoeken en de documentatie- en voorlichtingsfunctie. Wij zien de vraag welke deskundigheid bij het bureau in de toekomst behouden dient te blijven in relatie tot de taken die het bureau te vervullen zal hebben. Naast de door deze leden genoemde taken valt te denken aan hetgeen in de memorie van antwoord is gesteld over de profilering van het octrooibeleid in het kader van het technologie- en industriebeleid. Het bureau zal in de toekomst over voldoende deskundigheid dienen te beschikken om ook deze taken te kunnen vervullen.

De eerste ondergetekende zegt de leden van de CDA-fractie desgevraagd graag toe, dat zij de Kamer in een afzonderlijke notitie nader zal informeren over de intensivering van het octrooibeleid in het kader van het technologie- en industriebeleid, waarbij aandacht besteed zal worden aan de relevante aanbevelingen van de Commissie-Dekker in het rapport «Wissel tussen kennis en markt».

Ook de leden van de PvdA-fractie stelden enkele vragen over de relatie tussen het octrooiwezen en het technologie- en industriebeleid. Zij noemden in dit verband enkele onderwerpen waarop de regering

inderdaad tot een beleidsintensivering wenst te komen. Zoals reeds in de memorie van antwoord is aangegeven wordt thans tussen het Ministerie van Economische Zaken, bij de uitvoering van het technologiebeleid betrokken instanties en het bureau overleg gevoerd over de wijze waarop de kennis en kunde van het bureau optimaal voor het bevorderen van de technologische ontwikkeling kunnen worden ingezet. Een concrete en samenhangende uiteenzetting over beleid, doelstellingen en uitvoering, waarnaar deze leden vroegen, is thans nog niet te geven. De eerste ondergetekende zegt graag toe, zoals zij ook aan het adres van de leden van de CDA-fractie heeft gedaan, om de Kamer nader te informeren op enkele onderwerpen die de aandacht van de aan het woord zijnde leden hebben, zoals de mogelijkheid om ook Ondernemingshuizen bij dit beleid te betrekken en de relatie tot onderwijsinstellingen.

De aan het woord zijnde leden waren voorts benieuwd naar de redenen waarom eerst nu aan bepaalde aanbevelingen van de Commissie-Dekker uitvoering wordt gegeven. Zoals wij in de memorie van antwoord hebben aangegeven is het niet zo dat tot nu toe de onderwerpen waarvoor de Commissie-Dekker de aandacht heeft gevraagd, niet ter hand zijn genomen. Te denken valt aan de activiteiten van het Centrum voor Kennisbescherming en Octrooi-informatie (CKO) en de introductie van informatie-systemen betreffende octrooischriften, welke door het Europees Octrooibureau zijn ontwikkeld en ter beschikking gesteld aan de nationale octrooiraden. Dat de inspanningen thans verder geïntensiveerd worden, houdt verband met het feit dat er als gevolg van het onderhavige wetsvoorstel duidelijkheid is ontstaan over de toekomstige positie van het bureau, waardoor het bureau zich beter op nieuwe taken kan instellen.

2. Het Europees Octrooiverdrag en zijn gevolgen

Onder deze aanhef stelden de leden van de PvdA-fractie een vraag over het Gemeenschapsoctrooi, met name betreffende de positie van het midden- en kleinbedrijf. Het Akkoord betreffende Gemeenschapsoctrooien bevat geen bijzondere regeling voor het midden- en kleinbedrijf. Wat betreft de aspecten snelheid, eenvoud en kosten is het verdrag vergelijkbaar met het Europees Octrooiverdrag. De voordelen die het Akkoord biedt, worden eerst manifest indien in alle landen van de Gemeenschap octrooibeschermt wordt verlangd.

Voor zover wij kunnen overzien wordt op dit moment in geen enkele lid-staat van de EG overwogen om het eigen octrooiverleningssysteem af te schaffen. Het is ook niet de bedoeling van het Akkoord betreffende Gemeenschapsoctrooien om de nationale octrooiverleningssystemen terzijde te stellen.

3. Minimum-werklast van de Octrooiraad

De leden van de VVD-fractie drongen aan op het onderzoeken van de mogelijkheid om nieuwheidsonderzoeken op structurele basis in eigen beheer te houden. De mogelijkheid is aanwezig om onderzoek meer in eigen beheer te nemen. Voorwaarde hiervoor is evenwel dat de capaciteit hiervoor in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin bij het bureau in stand blijft of verder wordt ontwikkeld. Daarnaast dient de keuze om nieuwheidsonderzoeken zelf uit voeren getoetst te worden aan doelmatigheidsoverwegingen. Indien bij het Europees Octrooibureau op bepaalde terreinen van de techniek expertise aanwezig is, terwijl deze expertise bij het bureau slechts op kostbare wijze kan worden verkregen of in stand gehouden, ligt het meer in de rede nieuwheidsonderzoeken op dat terrein niet in eigen beheer te nemen. Wat betreft dit onderwerp zij nog vermeld, dat het zelf verrichten van nieuwheidsonderzoeken door

het bureau wenselijk is omdat daarmee ervaring wordt opgedaan met het gebruik van informatie-systemen met betrekking tot octrooien. Van deze ervaring kan gebruik gemaakt worden bij het assisteren van derden bij het gebruik van deze systemen.

Het bovenstaande heeft alleen betrekking op nationale nieuwheidsonderzoeken. Nieuwheidsonderzoeken van het internationale type worden krachtens het Centralisatieprotocol bij het Europees Octrooiverdrag door het Europees Octrooibureau uitgevoerd.

In antwoord op een andere vraag van deze leden delen wij mee dat op dit moment geen reële mogelijkheid bestaat om nieuwheidsonderzoeken uit andere lid-staten van het Europees Octrooiverdrag aan te trekken. Ook de andere lid-staten hebben namelijk te maken met een verminderd werkaanbod als gevolg van het Europees Octrooiverdrag, zodat het niet aannemelijk is dat zij werk aan een andere lid-staat zullen uitbesteden.

De leden van de fractie van D66 informeerden naar de situatie in andere EG-landen wat betreft het bestaan van een octrooiraad. Wij nemen aan dat deze leden wensen te vernemen in welke landen octrooien inhoudelijk worden onderzocht. Dit is het geval in: Denemarken, Duitsland, Engeland en Ierland. Voor zover ons bekend wordt in deze landen niet overwogen om inhoudelijk octrooionderzoek af te schaffen. Wij zijn van mening dat het feit dat Nederland de inhoudelijke toetsing van octrooiaanvragen afschaft niet nadelig is voor het midden- en kleinbedrijf en startende ondernemers. Het midden- en kleinbedrijf is naar ons oordeel gediend met het thans overeenkomstig de daar levende zienswijze voorgestelde nationale octrooisysteem, waarbij in een eenvoudige verleningsprocedure is voorzien.

6. Het Belgische systeem van octrooiverlening

De leden van de fractie van D66 vroegen of iets te zeggen valt over de effectiviteit van het Belgische octrooisysteem en het oordeel van het Belgische bedrijfsleven daarover. Naar ons van de zijde van de Belgische overheid is medegedeeld, kan het bedrijfsleven in België goed uit de voeten met het geldende octrooistelsel en wordt geen aandrang op de regering uitgeoefend om het systeem te wijzigen. Van belang hierbij is dat ook België bij het Europees Octrooiverdrag is aangesloten, zodat ondernemers tevens kunnen kiezen voor een getoetst Europees octrooi. Het aantal octrooi-procedures in België lijkt ons niet een duidelijke indicator voor de effectiviteit van het systeem. Men zij erop bedacht dat in België ook over getoetste Europese octrooien zelden wordt geprocedeerd.

7. Afweging voor Nederland

Ter zake van de bekostiging van de octrooirechtspraak waarnaar de leden van de CDA-fractie vroegen, vermelden wij het volgende. Een eventuele uitbreiding van de formatie bij de rechtbank te 's-Gravenhage in verband met de toename van de werklast als gevolg van het onderhavige wetsvoorstel, komt volgens afspraak tussen ondergetekenden ten laste van de begroting van het Ministerie van Economische Zaken. Een eventuele uitbreiding van de formatie als gevolg van andere factoren, zoals bijvoorbeeld de toename van het aantal geschillen over Europese octrooien, blijft voor rekening van het Ministerie van Justitie. De gemaakte afspraak geldt voor zes jaar na inwerkingtreding van de Rijks-octrooiwet 1993. Gedurende die termijn zal het Ministerie van Economische Zaken, indien het aantal rechtszaken over octrooien nieuwe stijl daartoe aanleiding geeft, de kosten van in beginsel één extra rechter plus een ondersteunende functionaris voor zijn rekening nemen. Na afloop

van genoemde termijn zal een evaluatie plaatsvinden.

Deskundigen-adviezen komen niet voor rekening van de overheid maar voor die van partijen, zodat bovengenoemde afspraak geen betrekking heeft op deze kosten.

De leden van de CDA-fractie wensten informatie over de wijze waarop het midden- en kleinbedrijf geïnformeerd zal worden over het nieuwe octrooiestelsel en gestimuleerd zal worden om er gebruik van te maken. Wij zouden deze vraag overigens niet alleen op het zesjarig octrooi maar ook op het twintigjarig octrooi willen betrekken. In het eerder genoemde overleg over de relatie tussen het octrooi beleid en het technologiebeleid komt ook het informatie- en stimuleringsaspect aan de orde. Wij zijn van oordeel dat ter gelegenheid van de invoering van de onderhavige wet het midden- en kleinbedrijf met een voorlichtingscampagne benaderd moet worden. Naar ons oordeel ligt hier niet alleen een taak voor de overheid maar ook voor anderen, zoals de organisaties van het midden- en kleinbedrijf en de octrooigemachtigden. Het voornemen is om na de zomer een plan van aanpak te ontwerpen en te trachten daarbij ook organisaties buiten de overheid te betrekken.

De leden van de CDA-fractie wensten vervolgens een uiteenzetting over de toekomstige regeling van het beroep van octrooigemachtigde. Op het moment dat de huidige Rijsoctrooiwet wordt ingetrokken zal in de Rijsoctrooiwet 1993 een nieuwe regeling voor het beroep van octrooigemachtigde opgenomen moeten worden. Naar verwachting zal de huidige Rijsoctrooiwet niet voor het jaar 2000 worden ingetrokken. Wij hebben thans geen blauwdruk voor de alsdan te ontwerpen regeling. Het lijkt ons ook te vroeg om daarover nu reeds een beleidsstandpunt in te nemen. Duidelijk is in ieder geval wel, dat niet – zoals thans het geval is – volstaan kan worden met een enkele delegatiebepaling in de wet met nadere uitwerking in een algemene maatregel van bestuur. Naar huidig inzicht dienen onderwerpen als de toetreding tot het beroep en de tucht-rechtspraak in de wet zelf geregeld te worden. Voor zover de overheid betrokken zal zijn bij de uitvoering van de regeling ligt het voor de hand het bureau hiermee te belasten.

De leden van de PvdA-fractie zouden graag een antwoord ontvangen op hun vraag of een Octrooikamer een bijdrage kan leveren aan een snellere procedure. In de memorie van antwoord is aangegeven dat het instellen van een Octrooikamer niet vanzelf tot snellere procedures leidt, omdat ook een adequate toerusting en capaciteit van zo'n kamer van belang zijn. Ervan uitgaande dat hieraan voldaan is, verwachten wij wel dat, afgezien van systematische bezwaren, instelling van een afzonderlijke Octrooikamer, waarvan ook deskundigen-leden deel uitmaken, op zich een bijdrage zou kunnen leveren aan een snellere afhandeling van zaken. Zoals wij echter reeds in de memorie van antwoord hebben gesteld, staat het instellen van een Octrooikamer haaks op het beleid met betrekking tot de organisatie van de rechterlijke macht. Wij zijn dan ook zeer verheugd dat thans binnen de Vereniging voor Industriële Eigendom, met inbreng van leden van leden van de rechterlijke macht te 's-Gravenhage, bezien wordt hoe de bestaande procesrechtelijke mogelijkheden voor een versnelling van de behandeling van octrooizaken beter benut kunnen worden. Met name wordt daarbij onderzocht op welke wijze de inschakeling van externe deskundigheid kan worden versneld. Naar ons oordeel is het zeker de moeite waard deze mogelijkheden te exploreren en af te wachten welk resultaat daarmee in de praktijk kan worden behaald.

Deze leden vroegen voorts of er op termijn nog wel voldoende personen beschikbaar zullen zijn die als rechter-plaatsvervanger in octrooizaken benoemd zouden kunnen worden. Het aantal personen dat uit de kring van de overheid hiervoor in aanmerking kan komen zal in de

toekomst verminderen. Echter, ook in kringen van de octrooigemachtigden en de advocatuur, zijn er personen die over de hiervoor benodigde kwalificaties beschikken.

Deze leden uitten vervolgens hun zorg over de negatieve effecten van langdurige octrooi-procedures, waardoor procedures achterwege blijven en zodoende de waarde van het octrooisysteem onderuit gehaald wordt. In dit verband vroegen zij of de regering hun visie deelt dat het voeren van procedures eerder positief dan negatief beoordeeld moet worden. Wat dit laatste betreft kunnen wij de genoemde visie niet delen.

Voorop staat voor ons dat de octrooi-rechtspraak zodanig moet zijn dat een goede beslechting van geschillen mogelijk is. Dit is ook hetgeen waarnaar, binnen de grenzen van het algemeen beleid terzake, gestreefd wordt. Te denken valt hierbij aan de aanstelling van rechter-plaatsvervangers en de afspraken over de bekostiging van een extra rechter als de toegenomen werkdruk daartoe noopt. Zoals in de memorie van antwoord is gesteld zal de overheid haar verantwoordelijkheid nemen als blijkt dat de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Ook het hierboven geschetste onderzoek naar het gebruik van bestaande mogelijkheden om tot een snellere behandeling van octrooizaken te komen, valt in dit kader te plaatsen. Het functioneren van het octrooistelsel kan evenwel niet worden afgemeten aan het aantal gevoerde octrooi-procedures. Wij herhalen hier onze eerdere mededeling dat ook in de huidige situatie, waarbij relatief veel uitspraken in kort geding worden gevraagd, de toeloop naar de rechter in totaliteit zeer bescheiden is in relatie tot het aantal in Nederland geldende octrooien. Naar onze inschatting houdt deze omstandigheid in Nederland verband met de goede kwaliteit van de octrooi-rechtspraak. De wetenschap dat octrooirechten in Nederland goed afdwingbaar zijn, zal potentiële inbreukmakers in veel gevallen van inbreukmakend gedrag weerhouden.

De aan het woord zijnde leden uitten nogmaals hun twijfel over de waarde van een registratie-octrooi, dat zij aanduiden als een pretentie van recht. Zij verbonden hieraan de vraag of het inbouwen van een oppositie-procedure bij het bureau de waarde van dit octrooi zou kunnen vergroten. Wat betreft de term pretentie van recht zij hier nogmaals tot uitdrukking gebracht, dat in het wetsvoorstel aan een registratie-octrooi dezelfde rechten worden verbonden als aan de huidige getoetste octrooien. Het verschil met vooronderzochte octrooien is dat over registratie-octrooien eerst in een gerechtelijke procedure een bindende uitspraak wordt gedaan over de vraag of aan alle voorwaarden voor het verkrijgen van het recht is voldaan.

Met betrekking tot de oppositie-procedure merken wij enerzijds op dat deze tot gevolg zal hebben dat in een aantal gevallen reeds in de procedure voor het bureau de bezwaren van derden tegen octrooiverlening kunnen worden beoordeeld. Anderzijds willen wij met nadruk stellen dat zo'n procedure naar ons oordeel niet past in het voorgestelde stelsel. Het wetsvoorstel gaat er immers van uit dat tijdens de octrooiverleningsprocedure niet wordt getoetst aan inhoudelijke criteria voor het verkrijgen van octrooibeschermtng. Het instellen van een oppositie-procedure zou betekenen dat het bureau in oppositie wel dient te toetsen aan de inhoudelijke criteria voor octrooieerbaarheid en de argumenten van aanvrager en opposant dient te wegen. De regeling van de octrooiverlening zou hierdoor op twee gedachten hinken: in het algemeen geen inhoudelijke beoordeling van octrooiaanvragen, maar in oppositie wel. Dit zou onder meer tot gevolg hebben dat bij het bureau de kennis om inhoudelijke octrooivragen te behandelen wel aanwezig moet zijn maar dat deze kennis in het merendeel van de octrooiaanvragen, nl. die waartegen geen oppositie wordt ingesteld, niet gebruikt wordt. Vanwege deze bezwaren, alsmede die welke zijn genoemd in het nader rapport

onder punt 6, achten wij de invoering van een oppositieprocedure niet wenselijk.

Wat betreft de situatie in het buitenland zij vermeld dat in Frankrijk, waar octrooiaanvragen niet worden onderzocht, geen oppositiemogelijkheid bestaat. In Duitsland en Engeland, waar octrooiaanvragen worden onderzocht, is wel voorzien in een mogelijkheid voor derden om bezwaar tegen octrooiverlening aan te tekenen.

Deze leden informeerden vervolgens naar de afspraken inzake de bekostiging van de eventueel noodzakelijke uitbreiding van het aantal rechters bij de rechtbank te 's-Gravenhage. In deze afspraak, waarover hiervoor reeds een en ander is vermeld, is als criterium voor financiële betrokkenheid van het Ministerie van Economische Zaken uitgegaan van de groei van de werklast bij de rechtbank te 's-Gravenhage als gevolg van de behandeling van geschillen over octrooien onder de Rijksoctrooiwet 1993. Indien de extra werklast de aanstelling van een extra rechter rechtvaardigt zal het Ministerie van Economische Zaken de kosten daarvan voor zijn rekening nemen. Deze afspraak geldt voor de eerste zes jaar na inwerkingtreding van de Rijksoctrooiwet 1993.

De leden van de VVD-fractie vroegen nogmaals om een soort toekomstscenario voor de ROW en de nationale octrooiverlening. Er is, zo delen wij deze leden desgevraagd mede, geen marktonderzoek geweest onder gebruikers, aanvragers en andere betrokkenen. Wel worden door de Octrooiraad jaarlijks op basis van ervaringsgegevens prognoses gemaakt van het aantal te verwachten verzoeken om een onderzoek naar de octrooieerbaarheid in de komende jaren. Uit deze prognoses valt af te leiden dat nog steeds een daling van het aantal van dergelijke verzoeken te verwachten is. Hier zij overigens nog eens herhaald dat het aantal per jaar ingediende nationale octrooiaanvragen niet geheel maatgevend is. Slechts een gedeelte van deze aanvragen wordt gevolgd door een verzoek om daadwerkelijk tot octrooiverlening over te gaan.

Wij gaan ervan uit dat de beperkte stijging in 1992 van het aantal nationale octrooiaanvragen niet een voorbode van een trendbreuk is. Ook in andere landen en bij het Europees Octrooibureau zijn in 1992 meer aanvragen ingediend, vergeleken met 1991 waarin wereldwijd een hapering is opgetreden in de groei van het aantal octrooiaanvragen. De eerste gegevens over 1993 laten een stabilisatie van het aantal ingediende octrooiaanvragen zien.

8. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

8.1. Algemeen

Door de leden van diverse fracties zijn opmerkingen gemaakt en kritische vragen gesteld over het niet opnemen van een regeling inzake het herstel in de vorige toestand. Na het uitbrengen van de memorie van antwoord is van de zijde van belanghebbende kringen met nadruk en unaniem gepleit voor het alsnog opnemen van een dergelijke regeling.

Twee argumenten uit die reacties wegen voor ons zwaar. In de eerste plaats dat Nederland door het niet opnemen van deze voorziening een uitzonderingspositie in Europa zou gaan innemen. Hierbij komt dat voor de houders van Europese octrooien in Nederland door het onderhavige wetsvoorstel geen wijziging in de ten opzichte van het bureau te verrichten handelingen optreedt, zodat het bij nader inzien niet redelijk lijkt de bestaande mogelijkheid om een verschoonbaar verzuim te herstellen te laten vervallen.

Een tweede argument is dat het verval van rechten of rechtsmiddelen door het niet in acht nemen van een termijn jegens het bureau zeer

nadelige consequenties voor de aanvrager of octrooihouder in kwestie kan hebben. Zonder herstel in de vorige toestand is het niet mogelijk de verloren gegane rechten alsnog te verkrijgen. Een hernieuwde aanvraag om octrooi voor dezelfde uitvinding voldoet niet aan een van de voorwaarden voor octrooiering omdat de uitvinding op het moment van de tweede aanvraag niet meer nieuw is. Wij zijn op grond van een en ander tot de conclusie gekomen dat het wenselijk is om ook bij het voorgestelde eenvoudige systeem van octrooiverlening te voorzien in een mogelijkheid van herstel in de vorige toestand. In de nota van wijziging is een daartoe strekkende bepaling opgenomen (zie het nieuwe artikel 22a).

Wij gaan er van uit dat met het bovenstaande voldoende is ingegaan op de opmerkingen en vragen over de regeling van het herstel in de vorige toestand.

De leden van de D66-fractie vroegen waarom gekozen is voor een zesjarig octrooi en niet voor een tienjarig octrooi. Met de termijn van zes jaar voor het kortlopend octrooi is aangesloten bij de wetgeving in België en Frankrijk. Niet is gezocht naar aansluiting bij de Duitse wetgeving voor het gebruiksmodel, met name omdat deze wetgeving geen keuzemogelijkheid wat betreft de duur van het recht kent, waardoor een termijn gezocht moet worden die in alle gevallen bevredigend is. Voor het voorgestelde octrooistelsel geldt dat degene die een termijn van zes jaar te kort vindt kan kiezen voor een twintigjarig octrooi.

Wat betreft de vraag of de duur van het kortlopend octrooi verlengd kan worden tot tien jaar of acht jaar, zoals door de leden van de PvdA-fractie is gesuggereerd, merken wij het volgende op. Het voorgestelde systeem gaat uit van een keuzemogelijkheid, waarbij geldt dat voor het verkrijgen van een twintigjarig octrooi een nieuwheidsonderzoek moet worden aangevraagd. Het beschikbaar zijn van een nieuwheidsrapport is niet alleen in het belang voor de octrooihouder maar zeker ook in het belang van derden die met een octrooi geconfronteerd worden. Het beschikbaar zijn van een nieuwheidsrapport is een belangrijk hulpmiddel bij het inschatten van de waarde van een octrooi. Naar de mate waarin de duur van het kortlopend octrooi wordt verlengd, zou dit meer aanvragers ertoe kunnen brengen de extra kosten voor het verkrijgen van een twintigjarig octrooi uit te sparen. Dit zou tot gevolg hebben dat meer octrooien – die bovendien langer geldig zijn – waarnaar geen nieuwheidsonderzoek is ingesteld, zullen worden verleend. Wij menen dat hierdoor de belangen van derden in het gedrang kunnen komen. Dit pleit naar ons oordeel tegen verlenging van de duur van het kortlopend octrooi.

8.3. *Octrooiverleningsprocedure*

De leden van de CDA-fractie vroegen naar de gevolgen van de in artikel 18 neergelegde bepaling dat een octrooiaanvraag waarbij gebruik is gemaakt van het Samenwerkingsverdrag (Patent Cooperation Treaty-PCT) in de toekomst niet meer als nationale aanvraag behandeld zal worden maar als aanvraag om een Europees octrooi. Deze bepaling zal ertoe leiden dat internationale aanvragers die per se een Nederlands octrooi wensen, bijvoorbeeld omdat zij ook bescherming op de Nederlandse Antillen zoeken, naast hun PCT-aanvraag een separate aanvraag om een Nederlands octrooi moeten indienen. Grote verschillen met de huidige praktijk verwachten wij niet. Ter vergelijking zij vermeld dat het aantal Nederlandse octrooien dat in 1992 is verleend op aanvragen waarbij gebruik is gemaakt van het PCT 22 bedroeg.

Deze leden drongen er voorts op aan om de mogelijkheid te bezien de duur van het kortlopend octrooi te verlengen tot acht of tien jaar. Wij hebben deze vraag betrokken bij het onder 8.1 gegeven antwoord op een

soortgelijke vraag van de D66-fractie. Wij voegen hier nog aan toe dat wij de argumentatie van deze leden voor verlenging niet kunnen delen, voor zover daaruit de veronderstelling spreekt dat pas na een positieve uitspraak in een gerechtelijke procedure een echt recht ontstaat. Ook voor die tijd bestaat een recht, dat door de houder ervan kan worden uitgeoefend. Wel onderschrijven wij dat, gegeven de tijd die nodig is om de geoctrooieerde uitvinding tot exploitatie te brengen en eventuele inbreuk op het spoor te komen, de termijn van zes jaar vanaf de indiening van de aanvraag kort is om een rechterlijk verbod op inbreuk te verkrijgen. Een schadevergoedingsacties wegens gepleegde inbreuk is evenwel ook na afloop van het octrooi mogelijk.

8.4. *Verlening van dwanglicenties*

Wat betreft de regeling van de gedwongen licentie wegens afhankelijkheid kunnen wij in reactie op de weergave van de leden van de CDA-fractie slechts bevestigen dat het voorliggende voorstel niet in de Commissie van Acht is besproken. De aankondiging van dit voorstel heeft destijds wel geleid tot – afwijzende – schriftelijke reacties van de betrokken organisaties. De in deze reacties aangevoerde argumenten konden ondergetekenden evenwel niet overtuigen. Wij leiden uit de recente reacties van belanghebbende kringen aan het adres van de Tweede Kamer af dat zij niet langer ten principale tegen het voorstel zijn.

De leden van de CDA-fractie vroegen naar de mogelijkheden voor Nederland om na de ratificatie van het Akkoord betreffende Gemeenschapsoctrooien het initiatief te nemen om de problematiek van de gedwongen licenties aan de orde te stellen. Nederland zal zodra dit opportuun is de genoemde kwestie ter tafel brengen. Onder opportuun verstaan wij in dit verband het moment waarop redelijkerwijs te voorzien is dat het Akkoord op korte termijn in werking zal treden. Bij een eerdere poging van Nederlandse zijde om dit punt op de agenda te krijgen bleek dat andere landen dit prematuur achtten.

De leden van de CDA-fractie vroegen ook naar de gevolgen van de goedkeuringswet met betrekking tot het Akkoord betreffende Gemeenschapsoctrooien voor de octrooiwetgeving en eventuele andere wetgeving. In het onderhavige wetsvoorstel is reeds rekening gehouden met het Akkoord betreffende Gemeenschapsoctrooien. De bepalingen in het wetsvoorstel die op Gemeenschapsoctrooien betrekking hebben, zullen in werking worden gesteld op het moment dat het Akkoord in werking treedt. Het Akkoord heeft geen gevolgen voor andere Nederlandse wetten. In antwoord op een vraag van de hier aan het woord zijnde leden delen wij mee dat het Nederlands geen procestaal is bij aanvragen om een Gemeenschapsoctrooi. De procestalen zijn, evenals bij het Europees Octrooi-overdrag, Duits, Engels en Frans.

De leden van de fracties van de PvdA, de VVD en het GPV gaven te kennen de keuze voor het criterium «aanzienlijke technische vooruitgang» voor de verlening van gedwongen licenties wegens afhankelijkheid niet te kunnen ondersteunen. Ook vanuit belanghebbende kringen is gepleit voor aanpassing van dit criterium. Gelet op deze reacties hebben wij besloten het wetsvoorstel op dit punt te wijzigen. Als criterium voor verlening van dwanglicenties zal gelden dat in het afhankelijke octrooi een «aanzienlijke vooruitgang» belichaamd dient te zijn. Deze formulering maakt het de rechter in voorkomend geval mogelijk om naast de technische aspecten ook andere aspecten van de afhankelijke uitvinding te betrekken.

De leden van de D66-fractie vroegen hoe de praktijk is in Duitsland en de Verenigde Staten van Amerika, waar een gedwongen licentie alleen

verleend kan worden als het algemeen belang dit vordert. In antwoord hierop kunnen wij meedelen, dat zowel in deze landen als in landen die een aanvullend criterium kennen waaraan een afhankelijke uitvinding moet voldoen, de verlening van een gedwongen licentie slechts bij hoge uitzondering plaatsvindt.

In het wetsvoorstel is, zo stellen wij in antwoord op een andere vraag van deze leden, niet gekozen voor het algemeen belang-criterium omdat dit criterium naar ons oordeel te zwaar is. De regeling van de onderhavige licenties is bedoeld om te voorkomen dat uitvindingen die aanzienlijk bijdragen aan de technische en economische vooruitgang niet kunnen worden toegepast omdat de houder van een ouder recht zich daartegen verzet. Het niet kunnen toepassen van bedoelde uitvindingen is strijdig met het doel dat met het octrooirecht wordt gediend, namelijk het bevorderen van de technische en economische ontwikkeling. Het expliciet invoeren van het algemeen belang als criterium zou de indruk kunnen wekken dat voor toepassing van de gedwongen-licentieregeling afhankelijke uitvindingen niet alleen een aanzienlijk technisch of economisch belang dienen te hebben maar daarnaast ook een, overigens nader in te vullen, maatschappelijk nut.

Het octrooirecht kent naast de gedwongen licentie wegens afhankelijkheid ook sinds jaar en dag de mogelijkheid van een gedwongen licentie in het algemeen belang. Voor toepassing van deze regeling is niet nodig dat er sprake is van een afhankelijk octrooi.

8.5. *Verklaring van voorgebruik*

De leden van de VVD-fractie verzochten ons om onze afwijzende reactie met betrekking tot het opnemen van een regeling inzake de verklaring van voorgebruik te heroverwegen. Wij zien voor een wijziging van onze opvatting evenwel geen aanleiding.

Het in de wet verbinden van rechtsgevolgen aan het afgeven van een verklaring van voorgebruik heeft tot gevolg dat tegen de beslissing inzake afgifte van zo'n verklaring beroep openstaat op de rechter. Dit is een procedurele complicatie, die onwenselijk wordt geacht. Daarnaast is het zo dat ook bij het ontbreken van een zodanige regeling, het gedocumenteerd vastleggen van feiten en omstandigheden later van nut kan zijn voor het bewijs dat van voorgebruik sprake is. De rechter zal dit bewijsmateriaal ook zonder een ambtelijke verklaring op eigen merites waarderen. Wij zijn dan ook niet overtuigd van de noodzaak om in het wetsvoorstel een regeling terzake van een verklaring van voorgebruik op te nemen.

8.6. *Gemeenschapsoctrooien*

De leden van de PvdA-fractie wezen er terecht op dat de zorgen die in kringen van het bedrijfsleven, zoals ook blijkt uit het artikel van mr. ir. H. Mulder, bestaan rond het Akkoord betreffende Gemeenschapsoctrooien, onder meer samenhangen met de verschillende rechtssystemen in de lid-staten van de Gemeenschap. Het verzoek van de leden van deze fractie om vanuit Nederland te streven naar gelijkheid van systemen van burgerlijk procesrecht in octrooizaken in de verschillende landen van de Gemeenschap is wel zeer verstrekkend. Octrooierspraak is immers een onderdeel van het gehele stelsel van rechtspleging. Voor de korte termijn kan van een dergelijke aanpak geen resultaat verwacht worden. In dit verband zij erop gewezen dat op verzoek van de Europese Commissie een deskundigenwerkgroep onder voorzitterschap van prof. dr. M. Stormer in maart 1993 een rapport heeft uitgebracht, waarin voorstellen worden gedaan voor een richtlijn tot harmonisatie van een

aantal belangrijke aspecten van het burgerlijk procesrecht in de Gemeenschap. Naar wij hebben begrepen is dit rapport nog niet openbaar.

10. Aanvullende beschermingscertificaten

De leden van de CDA-fractie stelden enkele vragen over het aanvullend beschermingscertificaat voor geneesmiddelen. In antwoord hierop kunnen wij het volgende mededelen. De octrooiduur in de landen van de EG bedraagt 20 jaar vanaf het tijdstip van indiening van de aanvraag. Deze termijn geldt ook voor uitvindingen die betrekking hebben op geneesmiddelen. Het aanvullend beschermingscertificaat voegt aan deze termijn maximaal 5 jaar toe. De mate waarin de octrooiduur wordt verlengd, is afhankelijk van de tijd die gemoeid is met het doorlopen van de procedure om het geneesmiddel op de markt te mogen brengen. De EG-verordening sluit niet uit dat het certificaat ook aangevraagd kan worden door houders van een zesjarig octrooi. Deze mogelijkheid lijkt ons evenwel theorie. Wij kunnen ons moeilijk voorstellen dat de uitvinder van een nieuwe werkzame farmaceutische stof prijs stelt op octrooibescherming voor slechts zes jaar. De achtergrond van de verordening is nu juist dat in veel gevallen zelfs twintig jaar een te korte termijn is. In de verordening en in de nationale uitvoeringsbepalingen is met deze mogelijkheid dan ook verder geen rekening gehouden.

II. ARTIKELEN

Artikel 3

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van de vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie met betrekking tot artikel 3. Deze leden verzochten de regering in een afzonderlijke notitie op de vragen en opmerkingen in te gaan. Aan dit verzoek zullen wij gaarne gevolg geven. Deze notitie zal tevens uitvoering geven aan het verzoek van de vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer d.d. 16 juni 1993 om een aanvullende brief met een uiteenzetting van het standpunt van de regering over de octrooieerbaarheid van levend materiaal. Wij wijzen in dit verband ook op de op 13 mei 1993 aan de Tweede Kamer toegezonden brief van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de eerste ondergetekende inzake Biotechnologie en het octrooi- en kwekersrecht (kamerstukken II 1992/93, 19 744, nr. 10).

Artikel 12

De leden van de GPV-fractie stelden enkele vragen over de positie van de uitvinder in dienstbetrekking, die een geschil heeft met zijn werkgever over de hoogte van de vergoeding voor zijn gemis aan octrooi.

Het wetsvoorstel voorziet niet in de mogelijkheid dat de betrokken partijen met onderling goedvinden hun geschil aan het bureau kunnen voorleggen. Afgezien van de mogelijkheid dat de betrokken partijen hun geschil met onderling goedvinden aan een andere instantie voorleggen, kan een beroep op de rechter gedaan worden. Dit brengt inderdaad proceskosten mee. Het kan echter zo zijn dat de rechter aanleiding ziet om de in het ongelijk gestelde partij te veroordelen in de proceskosten. Wat betreft het begrip «een billijk bedrag» in artikel 12, zij vermeld dat dit begrip noodzakelijkerwijs een open karakter heeft. Het geeft aan dat het bedrag moet worden vastgesteld in het licht van de omstandigheden van het geval. Het formuleren van algemene richtlijnen ter invulling van het begrip «billijk» is geen eenvoudige zaak. Gelet op het geringe aantal geschillen over de hoogte van de vergoeding achten wij het niet

opportuun om een uitgewerkte regeling terzake te beproeven. Op deze plaats zij overigens herhaald dat ook de Octrooiraad slechts zelden wordt ingeschakeld bij geschillen omtrent de hoogte van de vergoeding inzake gemis aan octrooi.

Artikel 23

De leden van de PvdA-fractie vroegen naar aanleiding van de kosten voor het aanvragen van een nieuwheidsonderzoek om een verduidelijking van de kosten die met het verkrijgen van een octrooi onder het nieuwe systeem gemoeid zijn. Wij wijzen erop dat het in de memorie van antwoord genoemde bedrag van f 1200 alleen ziet op het uitvoeren van een nieuwheidsonderzoek.

Indien dit onderzoek noopt tot aanpassing van de octrooiaanvraag zal de octrooigemachtigde hiervoor een bedrag in rekening brengen. Wat dit betreft is er geen verschil met de thans bestaande octrooiverleningsprocedure. Een vermindering van de kosten ten opzichte van het bestaande systeem wordt vooral bereikt doordat er geen onderzoek naar de octrooierbaarheid wordt verricht. Dit betekent dat de daarvoor verschuldigde taks niet betaald hoeft te worden. Daarnaast vallen ook de kosten weg die de gemachtigde van de aanvrager tijdens dat onderzoek in veel gevallen maakt, in verband met het verschaffen van nadere inlichtingen, het reageren op bedenkingen van de behandelende afdeling, het aanpassen van de octrooiaanvraag, het, eventueel ook in beroep, vervaardigen van pleitnota's, het tijdens zittingen vertegenwoordigen van de aanvrager etc.

Na octrooiverlening zal onder het nieuwe systeem een eventuele gerechtelijke procedure duurder uit kunnen vallen omdat het octrooi niet is vooronderzocht. Hierbij zij evenwel bedacht dat, anders dan de kosten tijdens het onderzoek naar de octrooierbaarheid, deze kosten slechts in een gering gedeelte van de gevallen gemaakt behoeven te worden, omdat over zeer veel octrooien nimmer geprocedeerd wordt.

Bovendien is het mogelijk dat de rechter een in het ongelijk gestelde derde tot vergoeding van (een gedeelte van) de proceskosten veroordeelt. Het bovenstaande leidt naar ons oordeel tot de conclusie dat het nieuwe systeem in het algemeen kostenverlagend werkt.

Artikel 32

In antwoord op een vraag van de leden van de CDA-fractie kunnen wij meedelen, dat voor het verrichten van de in artikel 32 genoemde handelingen geen afzonderlijke taks vereist is. De kosten van deze handelingen worden bestreden uit de indieningstaks.

Artikel 52-58

De leden van de CDA-fractie constateerden terecht dat de onderdelen G en H van de eerste nota van wijziging in de verkeerde volgorde staan. Onderdeel G moet onderdeel H zijn en onderdeel H onderdeel G. Dit doet overigens niet af aan de wijziging als zodanig.

Artikel 83i

In dit artikel wordt de mogelijkheid gecreëerd om de noodzakelijke uitvoeringsbepalingen ten behoeve van soortgelijke verordeningen als die betreffende het aanvullend beschermingscertificaat voor geneesmiddelen, bij algemene maatregel van bestuur vast te leggen. De achtergrond van deze voorziening is, zo merken wij in antwoord op de vraag van de leden van de CDA-fractie op, dat het plegen van telkens nieuwe

uitvoeringswetgeving voor dergelijke verordeningen ons ondoelmatig voorkomt. Wij gaan er daarbij van uit dat de EG bij eventuele nieuwe verordeningen op dit gebied hetzelfde stramien zal kiezen als bij de verordening inzake het aanvullend beschermingscertificaat voor geneesmiddelen, zodat ook voor de uitvoeringsbepalingen kan worden aangesloten bij de thans voorgestelde opzet. Deze keuze heeft tevens als voordeel dat Nederland de benodigde uitvoeringsmaatregelen tijdig, d.w.z. vóór de inwerkingtreding van de desbetreffende verordening, kan vaststellen.

Artikel 87

De leden van de CDA-fractie stelden een vraag naar aanleiding van de toelichting op deze bepaling. Wij geven deze leden toe dat de gekozen formulering in de toelichting ten onrechte de indruk kan wekken dat de Octroiraad ook zou mogen besluiten de Rijsoctrooiwet niet naar analogie toe te passen. Voor de duidelijkheid zij hier vermeld, dat de inhoud van artikel 18 van de verordening reeds thans verbindend is. Uit dien hoofde gelden, voor zover de verordening geen procedurebepalingen bevat, voor het aanvullend beschermingscertificaat de relevante procedurebepalingen die uit hoofde van de Rijsoctrooiwet op aanvragen om octrooi en octrooien van toepassing zijn.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
Y. C. M. T. van Rooy

De Staatssecretaris van Justitie,
A. Kosto